

Klassiek Arvo Pärt, 's werelds bekendste en zwijgzaamste componist, spreekt over zijn nieuwe stuk 'O-Antiphonen'

Teder en krachtig tegelijk, zoals een omarming'

Arvo Pärt, de populairste levende componist en de grondlegger van de nieuwe spirituele muziek, op een zeldzaam bezoek in Nederland. „Ik kan óók fouten maken.“

Door JOCHEM VALKENBURG
AMSTERDAM, 21 OKT. „Als een Hollands landschap moet het klinken: geen bergen en dalen, maar vlak als de zee en het land.“ Behoedzaam, als de vriendelijkheid zelf spreekt Arvo Pärt de acht musici van Cello Octet Conjunto Ibérico toe, zoekend naar een omschrijving van de gewenste speelwijze. Ze repeteren het eerste deel van *O-Antiphonen*, in 1988 ontstaan als koorwerk, maar nu op verzoek van het ensemble door hem herschreven voor acht celli.

Pärts (Estland, 1935) aanwezigheid bij de repetities en het concert vanavond, tijdens de Amsterdamse Cello Biënnale, is uitzonderlijk: hij leidt een teruggetrokken bestaan in de buurt van Berlijn, en reist zelden. Desondanks is hij in brede kring de bekendste, zo niet de enige bekende, levende componist. In de jaren zeventig van de vorige eeuw ontwikkelde hij de 'Tintinnabuli'-stijl, met een weldadige combinatie van archaische kerkmuziek en minimal music. De muziek sloot aan bij een kennelijke behoefte aan spiritualiteit, geborgenheid en welluidendheid.

Ondanks zijn succes is Pärt bescheiden gebleven. Zijn opmerkingen tijdens de repetitie eindig-

gen steevast met een aarzelend 'maybe...' Soms vraagt hij zelfs raad aan dirigent Elias Arizcuren: „What do you like more?“

O-Antiphonen bestaat uit zeven afwisselende delen, van uitbundig en optimistisch tot ingetogen en meditatief. De muziek volgt steeds een duidelijk spraakritme, al zijn de teksten, afkomstig uit de katholieke liturgie voor de laatste adventsweken, niet meer expliciet aanwezig.

Pärt geeft geen interviews, maar blijkt een snelle vraag in de wandelgangen wel te willen beantwoorden. Gevraagd naar de rol van de - nu afwezige - tekst, zegt hij: „Die is niet meer belangrijk. Voor wie ervan weet, is het iets extra's. Ik heb de muziek ooit gecomponeerd om gezongen te worden, en dat kunnen celli ook uitstekend.“

Blijft het dan toch spirituele muziek? „Voor mij zeker. Anderen moeten dat voor zichzelf bepalen. Ik wil niemand iets opdringen.“

De musici spelen intens en stralend, zoals alleen celli dat met zijn achten kunnen, maar ook lieflijk en teer, met soms onaardse boven-tonen. Veel tijd wordt besteed aan het schitterende vijfde deel, *O Morgenster*, dat doet denken aan Pärts 'hit' *Frater* uit 1977.

Ook Pärt lijkt dit deel belangrijk te vinden, want hij leeft zich uit in beeldspraken: „Teder en krachtig tegelijk, zoals een omarming.“ „Harmonisch vol, maar ook in balans.“ „Wenen - van geluk.“ „Elke frase als een symfonie.“

Als het ensemble, op zoek naar de perfecte klank, het begin eens met sordine (dempert) probeert,

bloeit de muziek volledig op; een magisch moment. Pärt lijkt in zijn stoel te smelten van ontroering, en beantwoordt een vragende blik van Arizcuren met „I'm happy.“

Vindt hij het belangrijk om zich met de uitvoering van zijn werk te bemoeien? „Ja," zegt Pärt, „want er kan veel misgaan, niet alleen bij de musici - ik kan óók fouten maken!“ Dus de componist is geen onfeilbaar instituut? „Nee. Er zijn al genoeg valse profeten.“

Cello Octet Conjunto Ibérico. Werken van Pärt, Berio, Kagel en De Falla. Vanavond 20.30 uur Muziekgebouw aan 't IJ, Amsterdam (uitverkocht). Opname Radio 4 voor latere uitzending.

'Elke frase als een symfonie'

Arvo Pärt, componist

Arvo Pärt Foto NRC Handelsblad, Maurice Boyer

